

5. https://www.euro-coins.info/інформаційний_каталог_монет_Європи
6. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Нумізматика>
7. https://uk.ucoin.net/Монети_світу

ДО НЕФОРМАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗДОБУТТІ ВИЩОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ: КЕЙС ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Моргацький В.М., Вужинська Г.В.

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна*

Реформування вищої освіти в Україні з 2015 року заклало хороші умови для покращення системи надання освітніх послуг. Створення стандартів вищої освіти, впровадження у навчальному процесі освітньо-професійних програм (ОПП) укладає справді європейський підхід у здобутті освітніх ступенів бакалавра та магістра. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, як інституція, реалізує відповідну політику щодо покращення якості освітніх послуг і сприяє створенню належних умов для студентоцентричного навчання.

Спостерігаючи за особливостями навчального процесу, особливо в останні роки періоду карантинних обмежень під час поширення коронавірусної хвороби чи введення режиму воєнного стану, можемо відзначити, що студенти бакалаврату стали менш адаптованими до інтеграції у систему здобуття вищої освіти. Дистанційні методи навчання, спад рівня шкільних знань, складні соціально-психологічні умови нерідко мають демотивуючий ефект. Однак, останньому сприяли не тільки вище наведені обставини, але й загалом закладені прогалини у системі вищої географічної освіти протягом останніх десяти років. Мова йде про недостатньо швидку адаптивність географічних компетентностей до умов ринку праці в Україні, інерційність у застосуванні західних парадигм у науковій чи / та освітній діяльності, відсутність належної підтримки з боку уряду тощо [1, с. 69].

Комунікація зі студентами та викладачами дозволила нам спробувати виділити й узагальнити основні неформальні особливості та проблеми, що деструктивно впливають на суть і якість навчального процесу. Першочерговим питанням, яке цікавило нас, стала мотивація

здобувачів вищої географічної освіти. Виділимо серед них чотири ключові мотиви, а саме:

- бажання мати якісну профільну освіту в межах освітньо-професійної програми;
- сформувати власний людський капітал (дружнє або ж професійне середовище і нові соціальні зв'язки);
- виконувати «обов'язок» перед батьками чи близькими людьми;
- отримувати стипендію як винагороду за успішність (для студентів бюджетної форми навчання).

Також спробували з'ясувати особливості навчальної діяльності «типових» студентів та сприйняття ними самого процесу отримання освітніх послуг, адаптації їх до факультетського та загальноуніверситетського середовищ. Варто констатувати, що багато хто із студентів є абсолютно відірваними від розуміння освітнього процесу та функціонування закладу освіти. На це, певною мірою, впливає закладена у здобувачів система навчання «завдання-задача», адже передбачає лише виконання умов силабусу. Нерідко навіть без перцепції інтегрованості освітніх компонентів із програмними результатами навчання ОПП. Тобто більш схожа на пасивну модель взаємодії між учасниками освітнього процесу, що має умовний односторонній зв'язок у вигляді «отримувати лише подану інформацію, а не продукувати щось у спільному обговоренні / проекті». Неприйнятним є суто емоційне трактування студентами системи навчання, адже логіку часто базують на неформальній колективній угоді, а не на структурі ОПП чи силабусу конкретної освітньої компоненти. Вважаємо, що інколи проблемою стає сприйняття географічної науки лише крізь призму напрацювань львівської географічної школи. Студенти часто не розуміють не те що загальноєвропейський, а навіть і загальноукраїнський контекст розвитку. Суть наукової школи має зводитись до формування спільних поглядів, методологічних та методичних підходів щодо вирішення наукових проблем, однак не до певної «ізоляції» від перебігу процесів розвитку географічної науки та освіти.

Окремо виділимо проблеми у взаємодії викладачів та студентів, які стосуються як обов'язків, так і прав кожного із суб'єктів навчального процесу. Викладачі повинні повністю виконувати обсяг навчального

навантаження. Формувати у студентів уміння, знання та навички згідно затвердженого силабусу в межах ОПП з обов'язковим використанням сучасних методик для утвердження реальних компетентностей і задоволення об'єктивних потреб на ринку праці. Крім того, наставники мають провадити належну комунікацію для отримання здобувачами якісних освітніх послуг. Студенти ж повинні належно виконувати обов'язки згідно підписаного договору про надання освітніх послуг, мати належний рівень самодисципліни, поваги до всіх учасників освітнього процесу і бути цілком усвідомленими в своїй діяльності. Також важливо давати зворотній зв'язок, засвідчувати свої потреби в структурі визначених освітніх компонентів, пропонувати зміни до ОПП.

Доцільно зазначити й ключові нерозуміння між учасниками процесу, що деструктивно впливають на освітню діяльність. Зокрема, не всі викладачі належно формують навчальний матеріал і часто є немотивованими його змінювати у структурі курсів з року в рік. Деякі з них можуть мати проблеми з ефективним донесенням матеріалу, що призводить до зниження рівня засвоєння та/чи рівня мотивації студентів, особливо під час дистанційного навчання. Це стосується і застосування цікавих методичних прийомів, адже традиційно-інерційні лекційно-лабораторні форми занять не відповідають сучасним вимогам і стають причиною нездатності студентів застосовувати компетентності в реальному житті [1, с. 72]. Вважаємо, що значна кількість студентів бюджетної форми навчання не усвідомлює, що є здобувачами освіти за кошти платників податків, а не отримують освітні послуги «безкоштовно». Нерідко студенти і викладачі невдало формують особистий тайм-менеджмент. Існує проблема у роботі зі студентами, що поєднують працю з освітнім процесом. Часто результатом є зниження їх академічних досягнень, перевантаження і стрес, втрата мотивації до навчання та розвитку. На жаль, серед здобувачів освітніх послуг і надалі відсутнє розуміння безпосередньої відповідальності за свій вибір.

Отже, наявні неформальні проблеми, які недостатньо обмірковуються в офіційних і стратегічних документах розвитку університету чи його структурних підрозділів не свідчать про їх відсутність. У нових реаліях освітнього процесу в умовах карантинних обмежень чи обмежень воєнного стану існує потреба у переосмисленні

підходів до інтеграції студентського середовища до факультетської чи університетської діяльності. Зокрема, актуалізується і вдосконалення системи кураторства груп (а ще краще тьюторства), яка могла б нівелювати ці неформальні прогалини в освітньому процесі, що безпосередньо впливають на відносини в університетському середовищі.

Списки використаних джерел

1.Смаль В. В. Західні географи про вищу географічну освіту: досвід для України. *Український географічний журнал*, 2013. №2. С. 67-72

ОСНОВНІ МЕТОДИ ВИКОРИСТАННЯ КРАЄЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ В ГІМНАЗІЇ

Назаренко Т. Г.

Інститут педагогіки НАПН України,

м. Київ, Україна

geohim@ukr.net

Фундатор народної школи в Україні Костянтин Дмитрович Ушинський, теоретично обґрунтував необхідність використання краєзнавчого матеріалу в навчально-виховному процесі та поклав початок практиці шкільного краєзнавства. Краєзнавство як педагогічне явище К. Д. Ушинський розглядав всебічно, вбачаючи в ньому могутній засіб вивчення Батьківщини. Саме він запропонував увести до навчальних планів початкових шкіл України предмет батьківщинознавство і педалював тезу: «успішним є навчання, яке здійснюється на базі краєзнавства» [5, с. 43]. Краєзнавчі розвідки, що велись визначними та небайдужими людьми України знайшли своє відображення й в шкільних програмах з географії.

Краєзнавча робота з географії найбільш ефективна тоді, коли має певну спрямованість, підпорядкована освітнім завданням, пов'язана з життям, а її методи відповідають віковим особливостям та інтересам учнів [4, с. 78].

Відома в Україні науковиця Ольга Володимирівна Заставецька була одним із ініціаторів введення курсу «Рідний край» у шкільну програму з географії і посилення в ній саме краєзнавчого матеріалу [2,